

**IZVJEŠTAJ O UČEŠĆU DELEGACIJE MINISTARSTVA ZDRAVLJA NA
KONFERENCIJI VISOKOG NIVOVA »POVJERENJE I TRANSFORMACIJA:
OTPORNI I ODRŽIVI ZDRAVSTVENI SISTEMI ZA BUDUĆNOST«, TALIN,
ESTONIJA, 11-13.DECEMBAR 2023.GODINE**

Delegacija Ministarstva zdravlja predvođena ministrom Vojislavom Šimunom, učestvovala je na konferenciji o zdravstvenim sistemima na visokom nivou kojom prilikom je obilježeno 15 godina od usvajanja Povelje iz Talina: Zdravstveni sistemi za zdravlje i bogatstvo. Konferencija na temu "Povjerenje i transformacija: otporni i održivi zdravstveni sistemi za budućnost", održana je 12. – 13. decembra 2023. u Talinu, Estonija. Delegacija Ministarstva zdravlja učestvovala je i na sastanku visokog nivoa Inicijative malih zemalja, koji je prethodio ministarskom sastanku, a održan je 11. decembra, na temu ljudskih resursa u zdravstvenom sistemu.

Konferenciju je organizovalo Ministarstvo za socijalna pitanja Republike Estonije i Regionalna kancelarija SZO za Evropu organizuju. Pored ministra zdravlja, na konferenciji su učestvovali dr Milena Cojić, državna sekretarka i mr Mirjana Đuranović, načelnica Odjeljena za međunarodnu saradnju.

Zdravstveni sistemi širom evropskog regiona se bore da odgovore na niz dodatnih kriza pored održavanja osnovnih zdravstvenih usluga. Neki sistemi se udaljavaju od univerzalne zdravstvene pokrivenosti kao opšteg principa funkcionisanja zdravstva. Opseg ovih izazova zahtijeva promjene u načinu na koji naši sistemi rade i pružaju zdravstvenu zaštitu. Učešće delegacije na konferenciji je od posebnog značaja budući da su razmatrani aspekti zdravstvenih sistema poput povjerenja građana u sistem, stavovi zdravstvenih radnika da njihove usluge nijesu dovoljno cijenjene, uloga političara u reformskim procesima u skladu sa novim tehnologijama/digitalnim inovacijama u susret novim izazovima poput demografskih promjena, starenja stanovništva, porasta komorbiditeta, kao i činjenica da ni sami političari nisu u potpunosti sigurni u koje segmente treba prioritarno ulagati.

Na konferenciji su delegacije razmijenile stavove o izazovu sa kojim se suočavaju donosioci odluka u zdravstvu kao što je osiguravanje da se pravi ljudi, s pravim vještinama, okupe na pravom mjestu, u pravo vrijeme, za pružanje zdravstvene zaštite najboljeg kvaliteta za pacijenta. Takav cilj zahtijeva ispitivanje i ažuriranje postojećih načina pružanja usluga i faktora koji omogućavaju identifikovanje specifičnih radnji za njihovo poboljšanje, zaključili su učesnici. Ovaj cilj je u skladu s vizijom Evropskog programa rada, 2020 – 2025, koji su podržale sve 53 evropske države članice SZO, za „duboku transformaciju zdravstvenih i društvenih sistema zaštite u regionu, s perspektivom digitalne, inovativne budućnosti usmjerene na rezultate i na ljude”.

Na sastanku visokog nivoa Inicijative malih zemalja, koji je prethodio ministarskoj konferenciji, ministar Šimun je ukazao na ključnu ulogu zdravstvene radne snage u vremenima nesigurnosti i važnost jačanja radne snage za izgradnju otpornijih zdravstvenih sistema. Izrada

i implementacija nacionalnog plana ljudskih resursa u zdravstvu do 2025. godine biće prioritet za Crnu Goru. Podsjetio da je na SCI sastanku visokog nivoa u Crnoj Gori, u junu 2022., istaknuto da su ljudski resursi stub univerzalne zdravstvene zaštite. Ulaganje u obrazovanje kadra, jačanje njihovih profesionalnih vještina, motivisana radna snaga je preduslov za jačanje zdravstvenog sistema koji će obezbijediti dostupnu i kvalitetnu zdravstvenu zaštitu građanima, istakao je ministar Šimun.

Ministar Šimun je izlagao na panelu posvećenom antimikrobnoj rezistenciji, ukazujući da antimikrobna rezistencija predstavlja globalnu prijetnju koja se događa pred našim očima – s potencijalom da nas vrati u eru prije antibiotika. Istakao je posvećen rad Nacionalne interdisciplinarnе komisije za AMR Ministarstva zdravlja koja je uradila Program za kontrolu rezistencije na antibiotike sa AP za 2022-2024.godine. Komisija kroz *One health approach*, multisektorski pristup, radi na sprovođenju mjera definisanih ovim Programom, u čemu nam je podrška SZO veoma značajna. AMR je globalna hitna situacija koja se događa pred našim očima – s potencijalom da nas vrati u eru prije antibiotika i poništi stoljeće medicinskog napretka. Iskazana je izuzetna posvećenost Ministarstva zdravlja ovoj temi u realizaciji SZO Mape puta protiv AMR-a koja je nedavno usvojena na Regionalnom komitetu SZO-a u Astani, kao kompas koji će nam pomoći u upravljanju složenošću AMR-a. AMR zahtijeva kompleksna rješenja i sistemski pristup. Ministarstvo zdravlja će insistirati na transformaciji kroz inovacije i inkluzivne procese za sprovođenje intervencija usmjerenih na ljude kako bi naši sugrađani osjetili opipljive dobrobiti i na taj način povratili povjerenje u zdravstveni sistem. Ministar je ukazao na nedostatak podataka i očekivanje rezultata prve PPS ankete sprovedene u Crnoj Gori uz podršku SZO kako bismo jasno razumjeli veličinu problema u smislu upotrebe antibiotika, U završnom dijelu izlaganja, ministar je saopštio da smo tokom COVID-a naučili mnoge lekcije - jedna od njih je o važnosti konekcije između zdravlja ljudi, zdravlja životinja i zdravlja okoline. Možemo pružiti održivo rješenje za hitne slučajeve AMR-a samo kroz pristup *One Health*. Učesnike panela ministar je informisao da je u Crnoj Gori organizovano obilježavanje Nedelje svjesnosti o antibioticima, uz podršku Svjetske zdravstvene organizacije i zajedno s predstavnicima svih sektora: zdravstva, veterine, hrane, životne sredine, poslali smo snažnu poruku: međusektorska saradnja i široka partnerstva zasnovana na pristupu One Health nemaju alternativu.

Na marginama konferencije, ministar Šimun i članovi delegacije u se sastali sa ministarkom zdravlja Estonije Rinom Sikut. Tokom bilateralnih konsultacija ministri su razmijenili informacije o zdravstvenim sistemima obje države. Budući da su obje zemlje u kategoriji malih, složili su se da dijele zajedničke izazove sa kojima se suočavaju mali zdravstveni sistemi.

Ministar Šimun je saopštio prioritete Vlade kada je u pitanju ulaganje u zdravstveno sistem, dok je ministarka Sikut podijelila veliko iskustvo Estonije u organizaciji primarne zdravstvene zaštite, sprovođenju preventivnih programa, napretku koji je ostvaren u oblasti digitalizacije. Ministar Šimun je izrazio zahvalnost ministarki Sikut na spremnosti da pruži podršku Crnoj Gori u ovim oblastima. Na sastanku je bilo riječi o iznalaženju zajedničkog modaliteta po kojem bi Estonija podržala Crnu Goru u reformskim procesima. Ministar Šimun je pozvao estonsku koleginicu u zvaničnu posjetu Crnoj Gori, kako bi definisali konkretne modalitete saradnje.

Ministar Šimun je imao razgovore sa kolegama iz Ministarstva zdravlja Francuske na kojem je predloženo da se formalizuje saradnja između ove dvije zemlje u oblasti zdravstva i medicinskih nauka kroz potpisivanje Memoranduma o saradnji. Ministar je upoznao gospodina Jerome Weinbacha, da je Ministarstvo zdravlja Crne Gore potpisalo Okvirni sporazum o međunarodnoj saradnji između Ministarstva zdravlja Crne Gore i Assistance Publique – Hopitaux de Paris (ap-hp) AP-HP International, 4. decembra 2023.godine, u Podgorici.

Francuska će podržati realizaciju i ovog ugovora, a Ministarstvo zdravlja će pripremiti nacrt Memoranduma o saradnji na čijem usaglašavanju će obje strane intenzivno raditi u predstojećem periodu.

Ministar Šimun je dobio poziv kolege iz Portugala da u martu posjeti Ministarstvo zdravlja Portugala kako bi sagledali aspekte razvoja zdravstvenog sistema u kojima bi Crna Gora mogla dobiti podršku.

Na marginama konferencije, delegacija je imala sastanak sa Bettina Menne koordinatoricom Inicijative malih zemalja, na kojem su obavljene konsultacije u vezi predstojećeg sastanka SCI, koji će se održati na Kipru naredne godine. Jedna od tema koja će biti na agenda predmetno sastanka je zdravstveni turizam, a koju je Crna Gora pokrenula na sastanku SCI čiji domaćin je bilo Ministarstvo zdravlja Crne Gore, 2-3.jun 2022.godine.

Učešće delegacije na konferenciji i sastancima na marginama iste je bilo veoma korisno i produktivno. Istovremeno je potvrđena opredijeljenost Ministarstva zdravlja da radi na jačanju zdravstvenih kapaciteta u saradnji sa SZO ali i na bilateralnoj osnovi, a sve za dobrobit svakog pojedinca i cijelog društva, kako bi dostigli što je moguće veći nivo zdravstvene dostupnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite.

U skladu sa navedenim, Ministarstvo zdravlja predlaže da Vlada Crne Gore razmotri i usvoji Izvještaj o učešću delegacije Ministarstva zdravlja na konferenciji visokog nivoa »Povjerenje i transformacija: otporni i održivi zdravstveni sistemi za budućnost«, Talin, Estonija, 11-13.decembar 2023.godine

ZAKLJUČKOM

Usvaja se Izvještaj o učešću delegacije Ministarstva zdravlja u sastavu:

- Dr Vojislav Šimun, ministar zdravlja;
- Dr Milena Cojić, državna sekretarka;
- Mirjana Đuranović, načelnica Odjeljenja za međunarodnu saradnju i nacionalni koordinator za SZO.

na konferenciji visokog nivoa »Povjerenje i transformacija: otporni i održivi zdravstveni sistemi za budućnost«, Talin, Estonija, 11-13.decembar 2023.godine.